سوالات درس: علوم و فنون ادبی (۳)	باسمه تعالی اداره کل آموزش وپرورش خراسان شمالی آموزش وپرورش شهرستان بجنورد دبیرستان طالقانی پایانی نوبت اول	وقت آزمون : ۸۰	محل مهر آموزشگاه
پایه تحصیلی: دوازدهم		تاریخ امتحان: ۱۴۰۴/۱۰/۰۶	
رشته تحصیلی: ادبیات و علوم انسانی		ساعت برگزاری: ۸:۰۰	
نام ونام خانوادگی:		تعداد سؤال: ۲۷	تعداد صفحه: ۴

امام علی (ع) : از آنان مباشید که بدون زحمت وتلاش امید به عاقبتی نیک دارند .

نام ونام خانوادگی دبیر: محمود مهجوری نمره با عدد: نمره باحروف: امضاء

ردیف	سوالات امتحان	بارم
	تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)	
۱	**درستی و نادرستی هر یک از عبارت‌های زیر را مشخص کنید.** **الف) فتحعلی خان صبای کاشانی، پرچمدار سبک بیداری و شاخص‌ترین شاعر این دوره است.** ☐ درست ☐ نادرست **ب) در عصر مشروطه بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های تاریخی بود.** ☐ ☐ **ج) قانون بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان بود.** ☐ ☐ **د) پیچیدگی و دشواری از بارزترین شاخصه‌های زبان شعر عصر بیداری است.** ☐ ☐	۱
۲	**هر یک از توضیحات ستون سمت راست در جدول زیر، مربوط به کدام یک از شخصیت‌های ستون سمت چپ است.** **الف) نثر ساده وعامیانهٔ وی درداستان‌های جمال‌زاده و صادق هدایت مورد توجه قرار گرفت.** **ب) از موسیقی دانان بزرگ عهد مشروطیت بود و تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی داشت.** **ج) علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزهٔ سیاست و روزنامه نویسی نیز فعالیت‌داشت.** **د) به علت جایگاه خانوادگی وتفکرات شخصی در ردیف شاعران آزادی خواه مشروطه قرار نگرفت.** **۱. ایرج میرزا** **۲. ملک‌الشعرای‌بهار** **۳. قائم مقام‌فراهانی** **۴. علی اکبر دهخدا** **۵. عارف قزوینی**	۱
۳	**در ایجاد نهضت بازگشت ادبی کدام عامل تاثیر نداشت؟** **الف) تضعیف جامعه به دلیل شکست ایران از روسیه** **ب) توجه مردم کوچه و بازار به ادبیات** **ج) تاراج کتابخانه‌های اصفهان** **د) توجه به ادبیات در دربار قاجاریه**	۰/۲۵
۴	**سبک بازگشت حد واسط کدام سبک‌ها بود؟** **الف) عراقی – هندی** **ب) هندی – وقوع** **ج) هندی – بیداری** **د) هندی – آذربایجانی**	۰/۲۵
۵	**«تاریخ بیداری ایرانیان» اثر کیست؟** **الف) ناظم‌الاسلام کرمانی** **ب) میرزا آقاخان کرمانی** **ج) میرزا فتحعلی آخوندزاده** **د) میرزا حسن خان بدیع**	۰/۲۵
۶	**کدام یک از گزینه‌ها جزو ویژگی‌های زبانی نثر دورهٔ مشروطه نیست؟** **الف) ورود لغات انگلیسی، ترکی و فرانسوی** **ب) جدا شدن صنایع ادبی از نثر** **ج) کاهش عبارت‌های وصفی دور و دراز** **د) کاهش لفظ پردازی‌های بی‌جا**	۰/۲۵
۷	**در شعر دورهٔ بیداری، گرایش به قالب‌های کم کاربرد یا نوین، به تدریج زمینه را برای ظهور شعر ..... فراهم کرد.**	۰/۲۵
۸	**از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم‌نواز است، طنز ..... است.**	۰/۲۵
۹	**یکی از ضعف های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه چیست ؟**	۰/۲۵
۱۰	**بارزترین شاخصهٔ زبان شعر عصر بیداری چیست؟**	۰/۲۵

www.kanoon.ir

زیبایی شناسی (۶ نمره)

۱۱	آرایهٔ به کار رفته در بیت «این مه که چون منیژه لب چاه می‌نشست *** گریان به تازیانهٔ افراسیاب رفت» کدام گزینه است؟ الف) تضمین ب) تضاد ج) تلمیح د) جناس	۰/۲۵
۱۲	در بیت «مکن گریه بر گور مقتول دوست *** قل الحمدلله که مقبول اوست» چه آرایه‌ای بسیار مشهود است؟ الف) تلمیح ب) تضمین ج) لف و نشر د) مراعات نظیر	۰/۲۵
۱۳	دربیت زیر برای ایجاد آرایه تلمیح شاعر به کدام داستان‌های تاریخی –مذهبی اشاره دارد ؟ (دو مورد) «گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ *** نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا»	۰/۵
۱۴	دو آرایهٔ بدیعی بیت زیر را بنویسید. «از اسب پیاده شو، بر نطع زمین رخ نه *** زیر پی پیلش بین، شهمات شده نعمان»	۰/۵
۱۵	آرایهٔ بارز هر یک از ابیات زیر را از موارد داخل کمانک انتخاب کنید و مقابل آن بنویسید. (مراعات نظیر / تضمین/ متناقض‌نما / تلمیح) الف) گفت: آن یار کزو گشت سرِ دار بلند *** جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد (----------) ب) فلک در خاک می‌غلتید از شرم سرفرازی *** اگر می‌دید معراجِ ز پا افتادن ما را (----------) ج) ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد *** چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد (----------) د)درویش بی مروت نیارامد تا فقرش به کفر انجامد.کادَ الفَقر ان یکون کفرا. (----------)	۱
۱۶	در هر یک از بیت‌های ستون «الف» کدام آرایه از ستون «ب» به کار رفته است؟ (یک مورد در ستون «ب» اضافی است؟)	۱

الف	پاسخ	ب
الف) گفتی به غمم بنشین یا از سر جان برخیز *** فرمان برمت جانا بنشینم و برخیزم	-------	۱. متناقض‌نما
ب) چیست این سقف بلند سادهٔ بسیار نقش *** هیچ دانا زین معمّا در جهان آگاه نیست	-------	۲. تلمیح
ج) منعم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش *** من انس به سرو و گل و بادام گرفتم	-------	۳. تضمین
د) یار بی پرده از در و دیوار *** در تجلی است یا اولی‌الابصار	-------	۴. لف و نشر
		۵. تضاد

۱۷	در ابیات زیر لف و نشرها را بیابید و نوع لف و نشر را بنویسید. الف) فرو رفت و بر رفت روز نبرد *** به ماهی نم خون و بر ماه گرد لف‌ها: --------و ------- نشرها: ---------و --------- نوع لف و نشر: ---------- ب) روی و چشمی دارم اندر مهر او *** کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند لف‌ها: ---------و --------- نشرها: ---------و --------- نوع لف و نشر: ----------	۱/۵
۱۸	در بیت زیر کلماتی که آرایهٔ تضاد به وجود آورده‌اند را پیدا کنید و بنویسید. شکر ایزد که به اقبال کله گوشهٔ گل نخوت باد دی و شوکت خار آخر شد	۰/۵
۱۹	شاعر در بیت «هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو *** باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها» با چه کلماتی آرایهٔ مراعات نظیر را به وجود آورده است؟ (----------)	۰/۵

موسیقی شعر (۶ نمره)

۲۰	مصوت بلند «ی» در تمام کلمات زیر همیشه کوتاه تلفظ می‌شود به جز در گزینهٔ؟ الف) قیامت ب) سیاست ج) بیداری د) خیابان	۰/۲۵

www.tarnoon.ir

۲۱	در کدام گزینه وزن درست بیت زیر آمده‌است؟ «دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند***از گوشهٔ بامی که پریدیم پریدیم الف) مفعولُ مفاعیلُن مفاعی ب) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف ج) مستفعلُ مستف مستفعلُ مستف د) مفعولُ مفاعیلن مفعولُ مفاعیلن	۰/۵
۲۲	جاهای خالی را با واژه های مناسب پر کنید. الف) اختیارات شاعری به دو نوع «زبانی» و « ..... » تقسیم می‌شوند. ب) مصوت بلند (و) در کلمات تک هجایی بو، رو، جو، مو هیچگاه ..... تلفظ نمی شود.	۰/۵
۲۳	وزن درست مصرع‌های ستون (الف) را از ستون (ب) انتخاب کنید و در قسمت پاسخ شمارهٔ درست را مقابل هر مصرع بنویسد.(یک مورد در ستون «ب» اضافی است؟)	۰/۷۵

الف	پاسخ	ب
الف) چو بشنوی سخن اهل دل، مگو که خطاست	-----	۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
ب)) همّت طلب از باطن پیران سحر خیز	-----	۲) مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن
ج) ای مسلمانان فغان از جور چرخ چنبری	-----	۳) مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن
		۴) مستفعل مستفعل مستفعل مستف

۲۴	اختیارات شاعری ابیات زیر را مشخص کنید و نوع آن را بنویسید. (دقیقاً هجایی که اختیار دارد را مشخص کنید و نوع اختیار را بنویسید.) الف) « تو کجایی تا شوم من چاکرت // چارقت دوزم کنم شانه سرت» ب) «نکوهش مکن چرخ نیلوفری را *** برون کن ز سر باد و خیره سری را» ج) «آمد سوی کعبه سینه پر جوش *** چون کعبه نهاد حلقه در گوش»	۲
۲۵	بیت زیر را تقطیع کنید و علامت‌های هجایی و وزن‌واژه‌های آن را بنویسید. «به حسن خلق و وفا کس به یار ما نرسد *** تو را در این سخن انکار کار ما نرسد»	۲

هجاهای مصرع ۱															
هجاهای مصرع۲															
علامت هجا															
وزن‌واژه															

نقد و تحلیل شعر و نثر (۴ نمره)

۲۶	متن زیر از کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» را در دو سطح زبانی و فکری تحلیل کنید. «اگر چه ما در این تاریخ خود بیداری ایرانیان را از سال ۱۳۲۲شروع کرده‌ایم، لکن اگر خیال خود را جمع کنیم و به نظر دقت و انصاف درتاریخ گذشتگان بنگریم، هر آینه به خوبی مشاهده می کنیم که در مجاری سنهٔ ۱۲۶۵بسیاری از امور و وقایع را که دلالت دارد بر بیداری ایرانیان و قدم گذاردن آنها به راه تمدن و باعث و مسبّب آن را جز	۲

www-kanoon.ir

	مرحوم میرزا تقی خان امیر نظام، احدی را سراغ نداریم چه آن بزرگ مرد از آن یکّه اشخاص بود که به قابلیت خود بدون اسباب و مساعدت خارجی از پستی به بلندی رسید وکارهای امیر نظام از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه که خرج، دو کرور اضافه بر دخل بود و عمارت و مرمّت خرابی‌های دیگر که به زودی محال می‌نمود و همه در یک دو سال صورت گرفت، گواه ودلیل بزرگی مرد است.» الف) از نظر زبانی (حداقل دو مورد): ب) از نظر فکری (حداقل دو مورد):	
۲۷	شعر زیر را در دو سطح ادبی و فکری بررسی کنید و از هر سطح حداقل دو مورد را بنویسید. از ملــک ادب حــکم گزاران همه رفتند شــو بار سفر بند که یــاران همه رفتند آن گرد شتابنده که در دامن صحراست گوید چه نشینی که سواران همه رفتند داغ است دل لاله و نیلی است بر ســرو کز باغ جــهان لاله عــذاران همه رفتند یک مرغ گرفتار در این گلشن ویــران تنــها به قفس ماند و هزاران همه رفتند خون بار بهار از مژه در فــرقت احبــاب کز پیش تو چون ابر بهــاران همه رفتند ویژگی ادبی(حداقل دو مورد) : ویژگی‌فکری(حداقل دو مورد):	۲
۲۷	جمع سؤالات موفّق باشید. جمع نمرات	۲۰